

پزشک‌دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی خراسان جنوبی

معاونت بهداشتی دانشگاه

مرکز بهداشت شهرستان بیرجند

اچ آی وی

یک بیماری عفونی قابل کنترل

هفته اطلاع رسانی بیماری ایدز ۱۶-۱۰ آذر ماه

مرکز مشاوره بیماری های رفتاری شهرستان بیرجند . سجادشهر بلوار غدیر نبش خیابان مالک اشتر

تلفن تماس ۰۵۶۳۲۴۱۴۳۸۰

مقدمه

اچ آی وی یک بیماری عفونی است که اغلب مردم آنرا با نام ایدز می‌شناسند. در حالی که ایدز تنها مرحله نهایی از بیماری اچ آی وی است که اگر فرد به موقع و صحیح تحت مراقبت و درمان قرار گیرد، ممکن است تا آخر عمر مرحله ایدز، برای فرد اتفاق نیفتد. از آنجا که اچ آی وی یک بیماری عفونی است بهتر است برای شناخت آن، در ابتدا با سیستم ایمنی بدن انسان آشنا شویم.

آشنایی با سیستم ایمنی بدن

یکی از اصلی ترین اجزا سیستم ایمنی بدن، گلبول های سفید هستند که در خون و ترشحات بدن وجود دارند. گلبول های سفید مانند سربازان یک ارتش وظیفه اصلی محافظت از بدن، در برابر عوامل بیگانه بیماری زا را بر عهده دارند. گلبول های سفید مانع ورود عوامل بیماری زا به بدن میشوند و یا عوامل بیگانه را از بین میبرند و یا آنها را زندانی میکنند.

آشنایی با مکانیسم بیماریهای عفونی

بیماری های عفونی بیماری هایی هستند که به علت ورود یک عامل بیماریزا به بدن میشوند. هر عامل بیماری زا پس از ورود به بدن موجب آزردهگی قسمتی از بدن میشود. سیستم ایمنی نیز علیه این دشمن شروع به فعالیت میکند. این جنگی که بین عامل بیماری زا و سربازهای دفاعی بدن اتفاق می افتد، علائمی را ایجاد میکند که به کمک آن علائم میتوانیم بیماری را تشخیص داده و نسبت به درمان اقدام کنیم.

عامل عفونت اچ آی وی

عامل عفونت اچ آی وی یک نوع ویروس است به نام ویروس اچ آی وی که تنها درون گلبول های سفید خون قادر به ادامه حیات میباشد. از آنجا که گلبول های سفید در خارج از بدن مدت کوتاهی زنده می مانند، پس ویروس اچ آی وی هم در خارج از بدن در مدت کوتاهی از بین می رود. حرارت، الکل و مواد ضد عفونی کننده (مانند وایتکس) براحتی میتوانند باعث از بین رفتن ویروس اچ آی وی شوند.

اچ آی وی چگونه وارد بدن میشود؟

ویروس اچ آی وی چون تنها داخل گلبول سفید زنده میماند و گلبول سفید هم فقط در خون و ترشحات جنسی وجود دارد، پس ویروس فقط از راهی منتقل میشود که خون و ترشحات حاوی ویروس به خون یا مخاط بدن فرد دیگری وارد شود. بنابراین ویروس اچ آی وی از سه راه اصلی زیر میتواند وارد بدن انسان شود:

۱. تزریق خون و فرآورده های خونی
۲. تماس جنسی بدون استفاده از کاندوم
۳. از مادر مبتلا به کودک در دوران حاملگی، زایمان و شیردهی

راه هایی که ویروس اچ آی وی از طریق آنها منتقل نمیشود.

ویروس اچ آی وی تنها از طریق منتقل میشود که گلبول های سفید منتقل شوند. پس همانطوری که میکروب و بیماری اسهال از طریق تنفس منتقل نمیشود، ویروس عفونت اچ آی وی نیز از طریق تماسهای عادی از جمله:

۱. معاشرت و روابط عادی اجتماعی
۲. غذا خوردن، آشامیدن و یا استفاده از وسایل و ظروف غذاخوری
۳. از راه هوا (عطسه و سرفه)، اشک و بزاق
۴. استفاده از سرویس بهداشتی مشترک و آب استخر

توسط حیوانات، حشرات و یا نیش آنها

منتقل نمیشود.

بنابراین نیازی به جداسازی افراد مبتلا به اچ آی وی نیست و نباید آنها مورد انگ و تبعیض قرار بگیرند، بلکه باید از مبتلایان اچ آی وی حمایت و مراقبت کرد.

از این راه ها منتقل نمیشود.

علائم و بیماری زایی عفونت اچ آی وی

ویروس پس از ورود، در گلبول سفید جایگزین و با استفاده از امکانات گلبول سفید رشد و تکثیر می‌یابد. به عبارت دیگر این ویروس وارد سلولی می‌شود که خود وظیفه از بین بردن آنرا بعنوان یک موجود بیگانه بر عهده دارد. درست مانند دشمنی که در ارتش یک کشور رسوخ کرده و مانع اقدام سربازهای آن کشور در مقابل بیگانگان می‌گردد. به این ترتیب نه ویروس آسیبی به بدن می‌زند و نه بدن عکس العملی نشان می‌دهد پس بیماری هیچ علامتی ندارد.

تفاوت عفونت اچ آی وی و ایدز

زمان ورود ویروس اچ آی وی به بدن تا ایجاد نقص سیستم ایمنی و بروز علائم سایر بیماریهای عفونی به دو مرحله اصلی زیر تقسیم می‌شود:

۱. دوره عفونت اچ آی وی:

زمان ورود ویروس اچ آی وی به بدن ویروس در گلبول سفید جایگزین می‌شود و با استفاده از امکانات گلبول سفید رشد و تکثیر می‌یابد؛ به این ترتیب تا زمانی که گلبول سفید توان کافی داشته باشد ضمن آنکه به وظایف خود در بدن عمل می‌کند، امکانات لازم برای زنده ماندن و تکثیر ویروس اچ آی وی را در اختیار ویروس قرار می‌دهد. در این شرایط هیچ علامتی وجود ندارد.

۲. مرحله ایدز:

با افزایش ویروس‌ها، گلبولهای سفید مجبور می‌شوند همه توان خود را صرف تغذیه ویروس کرده و دیگر برای انجام وظایف خود رمقی ندارند. همانطور که اشاره شد وظیفه گلبولهای سفید، مقابله با میکروب‌ها است. وقتی گلبولهای سفید رمقی ندارند، اگر میکروب دیگری به بدن وارد گردد، بدن قادر به هیچ عکس العملی نیست و آن میکروب می‌تواند انسان را از پا در آورد. در این مرحله، بیماری‌های عفونی و سرطانی غیر عادی در بدن فرد فرصت رشد و بیماری‌زایی پیدا می‌کنند. در اصل وقتی کارایی گلبولهای سفید کاهش پیدا می‌کند، به این مرحله اصطلاحاً ایدز می‌گویند.

از زمانی که ویروس اچ آی وی وارد بدن میشود تا زمانی مکه فرد وارد مرحله علامتدار ایدز میشود، مدت زمان طولانی نیاز است، ولی در صورتی که فرد تحت مراقبت و درمان قرار گیرد، این زمان میتواند تا آخر عمر فرد ادامه یابد. این مدت به دو عامل بستگی دارد:

۱. قدرت سیستم ایمنی: هرچه توان و قدرت سیستم ایمنی بیشتر باشد این مرحله طولانی تر میشود و هر عاملی که سیستم ایمنی بدن را ضعیف کند میتواند این دوره را کوتاه تر کند.

۲. تعداد ویروس وارد شده: هرچه تعداد ویروس وارد شده بیشتر باشد یا بطور مستمر وارد شود، مسلماً زودتر میتواند قوای سیستم ایمنی را کاهش دهد.

روشهای تشخیص ابتلا به اچ آی وی

فرد در دوران ابتلا به اچ آی وی هیچ علامتی ندارد. همین موضوع تشخیص اچ آی وی را با مشکل مواجه ساخته وعده زیادی که مبتلا هستند از وضعیت ابتلای خود مطلع نیستند.

مدتی بعد از ورود ویروس به بدن ، گلبول های سفید به نشانه حضور ویروس ماده ای را در خون ترشح میکنند (آنتی بادی) که آن ماده هم هیچ علامتی ندارد ولی با آزمایش قابل تشخیص است. این مدت بین دو هفته و گاه تا سه ماه طول میکشد، که در این مدت علیرغم اینکه ویروس در بدن فرد هست حتی اگر فرد آزمایش اچ آی وی هم بدهد جواب منفی خواهد بود. به این مرحله دوره پنجره میگویند. بنابراین فرد در این مرحله علامتی ندارد و آزمایش او نیز منفی میشود.

از زمان ورود ویروس اچ آی وی به بدن انسان، سه مرحله از نظر تشخیص عفونت اچ آی وی وجود دارد:

دوره پنجره	مرحله عفونت اچ آی وی	مرحله ایدز	
ندارد	ندارد	دارد	علائم ظاهری
منفی	مثبت	مثبت	نتیجه تست

هیچگاه وجود یک آزمایش منفی دلیل قطعی برای عدم ابتلا فرد نیست. بافاصله های زمانی مشخص بایستی مجددا فرد مورد مشاوره و آزمایش قرار گیرد.

تنها راه تشخیص اچ آی وی آزمایش خون است، که در مراکز مشاوره بیماری های رفتاری بصورت رایگان و محرمانه انجام می شود.

درمان عفونت اچ آی وی

تا کنون داروی موثری که بتواند ویروس را کامل از بدن برد به وجود نیامده است اما داروهای مناسبی وجود دارند که میتوانند تعداد ویروس را بشدت در خون کاهش دهند و مانع پدید آمدن علائم مرحله ایدز شوند.

مراقبت مستمر افراد مبتلا به اچ آی وی و درمان به موقع عفونتهای و بیماریهای دیگر میتواند در به تعویق انداختن مرحله ایدز بسیار موثر باشد. با مراقبت و دریافت دارو، بیماران اچ آی وی میتوانند سالیان متمادی زندگی سالم و بدون مشکل داشته باشند.

پیشگیری از ابتلا به اچ آی وی

مانند همه بیماریهای عفونی یکی از روشهای پیشگیری، مانع شدن ورود ویروس به بدن فرد است. استفاده از سرنگهای یک بار مصرف و استفاده از کاندوم در روابط جنسی میتواند یکی از راههای اصلی پیشگیری از انتقال بیماری باشد.

اما یکی دیگر از روشهای مهم پیشگیری از اچ آی وی درمان افراد مبتلا است. دارو با کاهش ویروس در خون و ترشحات منجر میشود که حتی در صورت تماس با ترشحات این افراد، ویروسی برای انتقال وجود نداشته باشد.

اچ آی وی یک بیماری عفونی است که مخصوص طبقه، قشر یا گروه خاصی نیست.

با توجه به اینکه همه انسانها دارای خون و گلبول سفید میباشند، همه میتوانند در معرض خطر آلودگی انتقال عفونت اچ آی وی قرار بگیرند. بنابراین هرکسی که در طول عمرش یکبار تماس جنسی بدون استفاده از کاندوم و یا تماس با سرنگ و وسایل تیز برنده آلوده به خون داشته باشد ممکن است در معرض ابتلا به عفونت اچ آی وی قرار بگیرد.

بدیهی است هرکسی که بیشتر با خون و ترشحات جنسی سروکار داشته باشد، بیشتر احتمال دارد با ویروس در تماس بوده و به بیماری اچ آی وی مبتلا شود.

ICDC.Behdasht.gov.ir